

Presentació de *Punta Galera*

Vaig conèixer Nora Albert fa un parell d'anys en un inoblidable recital a Formentera, on ella va llegir algun poema de *Punta Galera*. En aquell moment ja em van cridar l'atenció els versos d'aquest poemari per la força expressiva que se'n desprenia, per la fonda significació que tenien. Enguany vam tornar a coincidir en un altre recital, aquesta vegada a Lloseta, en una altra vetlada també per al record. Vaig tornar a escoltar alguns versos de *Punta Galera*, però no va ser fins unes setmanes després que vaig tenir l'oportunitat i el plaer de llegir el llibre complet, bellament editat per Edicions Curbet de Girona i amb les esplèndides fotografies de Laia Moreto Alvarado.

Sa Galera és el nom genèric que rep un tram de la costa nord-oest d'Eivissa situat al litoral de la comarca des Amunts, a la parròquia de Sant Antoni. S'hi situen entre d'altres el caneló d'en Vedraner, la platja de sa Galera o la punta de sa Galera. Ens trobam en presència d'un espai físic a prop del qual viu Nora Albert i per tant transitat per la poeta i lloc, segurament, de meditacions i comunicació sensorial amb la natura, estímul de múltiples sensacions, força germinadora del poema, inspiració d'una paraula lúcida i vibrant que sacseja el lector. Es tracta de l'espai simbòlic que permet a l'autora transformar aquelles sensacions i reflexions, experiències i percepcions temporals, records i presències, en un poemari d'una alta expressivitat lírica, d'una notable essencialitat, amb un llenguatge sàviament elaborat i de belles i poderoses imatges que ens acosten a les fonts més profundes d'on poua l'expressió poètica de Nora Albert.

No és la primera vegada que l'illa d'Eivissa es torna mirada o matèria poètica per a la nostra autora. N'és un exemple l'esplèndid llibre d'haikus *Calç i memòria* fet en col·laboració amb el pintor Vicent Ferrer Guasch i implacablement editat per l'editorial Moll. Vegem-ne un poema:

*Trista pell de calç
rubriques la història
de tes ferides.*

Ara, però, en la mirada existencial de la poeta, Punta Galera pren la força i la significació del mite, un indret, real o imaginari, recreat i poetitzat, transformat en experiència interior, en un espai únic i ja inalterable, a la manera ribiana de Súnion. "Tu, la nostra Súnion que evocarem / com el Poeta, tu tan prop, tan lluny.

Situats per tant en aquest espai podríem dividir el poemari en tres àmbits temàtics, encara que fortament interrelacionats tot formant un conjunt perfectament travat i unitari. En un primer àmbit, de temàtica amorosa, la bellesa exuberant de la natura és el territori de l'amor, del desig i l'abraçada, de la carnalitat despullada en la llum transparent de sa Galera, i és l'àmbit del record, de la cremor a la pell, de la recreació del gaudi. Des de les altres hores del paisatge la poeta evoca, així, la joventut passada i el record de la sensualitat es confon amb la pròpia sensualitat del territori.

*Coralls espien l'al·lota que fores,
- mel de magraneta en un gran bosc -*

*la mateixa que ara imanta l'ona
i a cada abraçada ofega ferides....*

*Nedes i nedes braçades d'amor,
freus de foc que remenen somnis d'enlloc."*

Els amants es lliuren enmig de l'incendi de la sal i el sol i el mar, deixats endur en el temps, en la calma de la plenitud:

*o els imprudents cossos enamorats
que, des de la Galereta, perllonguen
la besada, amarats d'urgents naufragis.*

Però els amors que ens acompanyen duen implícits també l'oblit, que és l'altra moneda de la memòria, allò que la ment prefereix velar "l'olor de l'oblit dins el tacte del temps", com diu un vers en una bellíssima metàfora. En el fons potser hi queda sempre la lluentor de les sensacions viscudes, persistent com una marca a la pell, de les hores que van ser llum:

*Anys endins, habitàveu claraboies
de llum en les recalades de la nit*

En aquest lloc d'arribades i partences, com tots els llocs oberts al mar, sabem que les ones que arriben i es retiren ("D'on venim, que no fos tornada? / On tornem, que no fos naixença?") mai no seran les mateixes, ni ho serà tampoc la llum, en uns versos que ens remetent a Heràclit:

*Mai no tornarà la mateixa llum
ni tampoc l'escuma que tatuava
carícies a les roques*

I com aquest espai que es bada al mar, en el vaivé del temps i de l'atzar, l'amor és també lloc d'arribades i partences, com diu un altre bell poema, que enllaça amb una tradició lírica tan propera amb aquest començament en què fa referència cortès:

*Per fina amor, fem i desfem maletes.
Per mor de l'amor, l'atzar i el mar*

I que acaba en aquest espai natural transformat, en un vers magnífic, en epifania del desig:

Territori de la pell, Punta Galera.

Amb els exemples que he posat ja us haureu pogut adonar de la riquesa i la força de les imatges i metàfores de què es val l'autora a *Punta Galera*. Unes imatges que transmeten la mateixa llum que banya el territori de sa Galera, que permeten una alta expressivitat poètica sense enfosquir, en cap cas, el sentit del poema, que ajuden el lector amb el seu poder connotatiu i sensorial. Però hi ha també altres recursos estilístics al llarg del poemari, com l'al·literació que presenten alguns versos i que podem exemplificar en un poema en què la poeta parla de la memòria i de l'oblit. Observau l'ús de consonants líquides que reforcen la idea de la fragilitat de la memòria:

*Lliure, la memòria tragina oblits,
esculpeix belles bellumes a lloure,
compra bitllets d'anada i tornada,*

A la segona part del poemari es fa més present la natura, la plenitud i la pau d'un paisatge privilegiat, el repòs sorgit d'una total comunicació amb aquesta natura que ens retorna la serenor, que és capaç de curar les ferides causades pels embats de la quotidianitat, pel desamor o la soledat:

*Et cal la treva humida de la terra,
reposar-hi la inquietud de la pell
i, entre les fulles, guarir les ferides.*

La presència de la mar, de l'aigua, recorre els poemes d'aquesta secció. La mar per sentir la carícia de l'ona sobre la riba, per endinsar-hi en bussejada lliure, per sentir el "silenci de l'abís", "l'èxtasi dels blaus", la mar també d'hivern amb la seva fúria o la d'aquell poema que em fa recordar "la mar sempre recomençada" de Paul Valéry, quan Nora Albert escriu la mar que sempre és la mateixa, però que "cada dia, diferent, et tempta." Finalment, el paisatge de sa Galera "on mai claudicava la bellesa" ens transporta, amb una significativa referència mitològica, majestuós, com en el poema de Leopardi, a l'infinit:

*I, tanmateix, sents l'aleteig de l'Ícar
sobrevolar les veus de l'infinit.*

En la darrera part del llibre, encapçalada amb una cita molt significativa de Marià Villangómez "La planta no tria la terra / però les arrels deuen trobar-hi complaença" la veu de la poeta es fa més reivindicativa i denuncia la destrucció del paisatge físic i simbòlic, nafra i dolor d'Eivissa i de les nostres illes, com en el poema "In memoriam" que parla del devastador incendi provocat (quants no n'hem tingut) que durant 9 dies va destruir 1.576 hectàrees de bosc a la serra de Morna.

*Com sobreviure als embats bronzents
d'enverinats tentacles de buidor
si no ens podem aferrar a les arrels
ara ferides de sang i absència?*

En el cant apassionat a sa Galera que ha vist el pas de tanta gent, la del pescador i el viatger, la de la figura més coneguda i l'estiuejant anònim, la del personatge de la noblesa i el *hippie*, la de l'artista i el Poeta, que ha vist el pas de tantes mirades "que t'han mirat i tantes les que encara et miren i els sospir de les que s'esdevindran" no hi manca la denúncia de la injustícia i la crueltat humana, de la guerra i la destrucció:

*Tu que pregones, solidària, la llum,
plora, plora dins la pell gegantina.
Més enllà, la guerra és el joc de l'home.*

El poemari es tanca amb la referència a Súnion que hem citat abans, perquè, com aquell indret, també *Punta Galera* esdevé espai mític cantat de manera admirable en els versos intensos i d'excel·lent factura de Nora Albert. Un poemari que demana ser rellegit; que, com els millors llibres de poemes, ens encomana un gaudi nou a cada nova lectura. Un llibre que es pot llegir sense seguir un ordre concret, però també com el sol gran poema que és i que, com altres llocs de les nostres illes que han estat recreats per altres poetes, com Balançat o com Cavorques, com Mondregó o com Nura, fa de *Punta Galera* un indret més dins el nostre imaginari literari, símbol creat i modelat per la paraula.

Les fotografies d'aquest espai natural, impactant i salvatge d'Eivissa, fetes per Laia Moreto amb gran sensibilitat i bellesa, no se'ns manifesten com una simple interpretació dels poemes, sinó que formen la seva pròpia narració, una visió transformada per la mirada atenta, intel·ligent, comprensiva, de la fotògrafa que recorre aquest paisatge encès i ple d'una sensualitat que es torna exquisida amb la presència de la figura humana, insinuada en la seva nua bellesa, en aquest territori de la pell que és Punta Galera.

Pere Gomila